

Τίτλος πρωτοτύπου: *PAR LES ROUTES*
Συγγραφέας: SYLVAIN PRUDHOMME

© Éditions Gallimard, 2019

© ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε., 2022

Για την ελληνική γλώσσα σε όλον τον κόσμο
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του
παρόντος έργου συνολικά ή τμηματικά με οποιοδήποτε τρόπο ή μέ-
σον χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ISBN: 978-618-5617-06-6

Φωτογραφία εξωφύλλου: “Untitled” © MIKE MANDEL, 1973,
courtesy of Robert Mann Gallery, New York

Εκδόσεις ΣΤΕΡΕΩΜΑ Α.Ε. / ΣΙΟΛΑ-ΑΛΕΞΙΟΥ

Κομνηνών 24, Αθήνα 114 72

Τηλ. 210 6426393

Fax 210 6459312

E-mail info@stereoma-sa.gr

www.stereoma-sa.gr

Facebook: Εκδόσεις Στερέωμα

ΣΥΛΒΑΙΝ ΠΡΥΝΤΟΜ

ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μετάφραση
ΕΦΗ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΕΡΕΩΜΑ

Ο χρόνος πάει κι έρχεται και ποτέ για 'δώ,
πότε για 'κεί τραβάει
Μαζί με τις μέρες και τους μήνες και τα χρόνια.
Μα εγώ άλλο από τούτο δεν ξέρω πια να πω:
Ίδιοι μένουν οι πόθοι μου και παντοτινοί.

ΜΠΕΡΝΑΡ ΝΤΕ ΒΑΝΤΑΝΤΟΥΡ¹

¹ Bernard de Ventadour: Γεννήθηκε γύρω στο 1125 και πέθανε γύρω στο 1200. Ένας από τους πιο γνωστούς τροβαδούρους της Οξιτανίας. [Οδες οι υποσημειώσεις είναι της μεταφράστριάς]

Ξαναβρήκα τον ωτοστοπέρ πριν από έξι ή επτά χρόνια σε μια μικρή πόλη στη νοτιοανατολική Γαλλία, περισσότερο από μια δεκαπενταετία αργότερα, στη διάρκεια της οποίας, χωρίς να τον έχω ξεχάσει τελείως (ο ωτοστοπέρ δεν είναι απ' τους ανθρώπους που ξεχνάει κανείς), είχα πάψει να τον σκέφτομαι όσο συχνά τον σκεφτόμουν παλιότερα. Τον ονομάζω ο ωτοστοπέρ¹ επειδή μόνο έτσι, μ' αυτό το παρωνύμιο, υπάρχει αποκλειστικά για μένα όταν του απευθύνομαι από μέσα μου, χωρίς εκείνος να το ξέρει, μόνο έτσι τον έβλεπα όλα τα χρόνια που τον συναναστρεφόμουν, όπως κι όλα εκείνα τα χρόνια που, απομακρυσμένοι ο ένας απ' τον άλλον, συνέχιζα να τον θυμάμαι από καιρό σε καιρό σαν ένα σημείο αναφοράς – οι ναυτικοί έχουν έναν όρο γι' αυτό, που μ' αρέσει πολύ: ένα επάκτιο γνώρισμα.

Είχα μετακομίσει πρόσφατα στη Β., όταν έμαθα ότι έμενε κι αυτός εκεί.

Είχα φύγει απ' το Παρίσι για ν' αρχίσω μια και-

¹ L'autostoppeur, στα γαλλικά. Καταφύγαμε αναγκαστικά στην μεταγραφή «ωτοστοπέρ» επειδή δεν υπάρχει αντίστοιχο ουσιαστικό στην ελληνική γλώσσα κι ούτε ήταν δυνατόν να το αποδώσουμε περιφραστικά, αφού ο ίδιος ο αφηγητής το χρησιμοποιεί σαν αυτό να είναι το όνομά του.

νούργια ζωή. Επιθυμούσα μ' όλη μου την ψυχή ν' αλλάξω αέρα. Διάλυση, ανασυγκρότηση: αυτό ήταν το σχέδιό μου για τις επόμενες μέρες, ίσως και τα επόμενα χρόνια.

Πλησίαζα τα σαράντα. Τα τελευταία πολλά χρόνια έγραφα βιβλία. Στο Παρίσι δούλευα στο σπίτι μου, έβγαίνα, γύριζα και συνέχιζα να δουλεύω. Πήγαινα προς τα γεγονότα, τα γεγονότα έρχονταν προς εμένα. Γνώριζα ανθρώπους. Κάποιοι μού γίνονταν αγαπητοί. Ερωτευόμουν. Έπαυα να είμαι ερωτευμένος. Δεν ξέρω αν η φυσική κλίση της ζωής είναι να είσαι στην αρχή μόνος, ανεξάρτητος, νομάδας και μετά ν' αναπτύσσεις σιγά-σιγά δεσμούς, να εγκαθίστασαι κάπου, να δημιουργείς οικογένεια. Αν είναι έτσι, εγώ οπισθοδρομούσα. Πήγαινα όλο και λιγότερο μακριά. Οι ερωτικές ιστορίες μου γίνονταν πιο σύντομες. Αραίωναν. Ήμουν λιγότερο υποφερτός από πριν. Ή μπορεί εγώ να έχανα την υπομονή μου με τα χρόνια, να ήμουν λιγότερο ικανός να φροντίζω τους άλλους.

Είχα, άραγε, γίνει αδιάφορος. Ή απλώς ο έρωτας μ' ενδιέφερε λιγότερο.

Η μοναξιά δεν με τρόμαζε. Ολομόναχος, έχω ζήσει πολλές φορές έντονες στιγμές χαράς, που εναλλάσσονται φυσικά με έντονες στιγμές θλίψης, αλλά παρ' όλα αυτά έχω, γενικά, έμφυτη προδιάθεση στην ευτυχία.

Μου αρέσει και συγχρόνως με φοβίζει η ιδέα ότι υπάρχει μια γραμμή σκιάς. Ένα αόρατο σύνορο που το διαβαίνουμε, στα μισά περίπου της ζωής, πέρα από το οποίο δεν γινόμαστε πια: απλώς είμαστε. Τέρμα οι υποσχέσεις. Τέρμα οι θεωρητικές υποθέσεις για το τι θα

τολμήσουμε ή δεν θα τολμήσουμε αύριο. Το εύρος των μέσων που διαθέταμε εντός μας για να τις εξερευνήσουμε, το πλάτος του κόσμου που είμαστε ικανοί ν' αγκαλιάσουμε, τα ξέρουμε πια. Η μισή ζωή μας βρίσκεται πίσω, ξετυλιγμένη, να μας λέει ποιοι είμαστε, τι υπήρξαμε μέχρι τώρα, τι φανήκαμε ικανοί να ρισκάρουμε ή όχι, τι μας έδωσε λύπες, τι μας έδωσε χαρές. Μπορούμε ακόμη να ορκιζόμαστε πως η μεταμόρφωση δεν έχει ολοκληρωθεί, πως αύριο θα είμαστε ένας άλλος, πως ο πραγματικός εαυτός μας βρίσκεται μπροστά μας, είναι όμως όλο και πιο δύσκολο να το πιστέψουμε, και ακόμα κι αν είναι έτσι, το προσδόκιμο ζωής αυτού του νέου πλάσματος μειώνεται μέρα με τη μέρα, ενώ αυξάνεται η ηλικία του παλιού, εκείνου που υπήρξαμε έτσι κι αλλιώς, ανεξάρτητα απ' το τι θα συμβεί από δω και πέρα.

Στη Β. σκόπευα να κάνω ήρεμη ζωή. Συμμαζεμένη. Επιμελή. Ονειρευόμουν ξεκούραση. Φως. Μια πιο αληθινή ζωή. Ονειρευόμουν ανάβλυσμα. Ροή. Ένα βιβλίο που θα προέκυπτε μονομιάς, το πολύ μέσα σε λίγες εβδομάδες. Ένα απότομο αστραποβόλημα, ανταμοιβή για μήνες υπομονής. Ήμουν έτοιμος να το περιμένω. Μ' αρέσει η ιδέα του μόχθου. Θαυμάζω την επιμονή, το πείσμα, την αντοχή.

Είχα διαλέξει τη Β. επειδή είχα ακούσει πως η πόλη είναι μικρή και ωραία. Και πως είναι ευχάριστο να ζεις σ' αυτή. Επειδή είχα εκεί δυο τρεις γνωστούς που η συναναστροφή τους θα μου ήταν ευχάριστη και δεν θα με βάραινε: έναν ξάδελφο, καθηγητή στο Λύκειο, που τον συμπαθούσα, αν και δεν κάναμε ποτέ πολλή

παρέα. Φίλοι φίλων που τίποτα δεν με υποχρέωνε να τους δω.

Θυμόμουν δύο ή τρεις διαμονές μου στη Β., για Σαββατοκύριακο το καλοκαίρι, εποχή που ήξερα καλά ότι η πόλη, παραδομένη ολόκληρη στην ψυχαγωγία των παραθεριστών, έδειχνε το ένα της μόνο πρόσωπο, το πιο ελκυστικό, το πιο εύκολο. Είχα επιθυμήσει να δω και το άλλο. Εκείνο των μακρών χειμωνιάτικων νυκτών. Των γαλάζιων και παγωμένων ουρανών του Γενάρη. Κοίταζα τα γεμάτα υπαίθρια τραπέζια, τα ορθάνοικτα παράθυρα σε όλες τις προσόψεις, κι αναρωτιόμουν: και σε τρεις μήνες; Κι όταν όλος αυτός ο κόσμος θα έχει φύγει; Όταν θα κάνει μηδέν βαθμούς και το φως θα πέφτει πάνω σε έρημες πλατείες και κλειστά καφέ;

Την ήθελα αυτή την ηρεμία. Μου είχε φανεί ότι στη Β. θα μπορούσα να ξαναβρώ την αυτοσυγκέντρωση, την ασκητική ζωή που μου είχαν λείψει τα τελευταία πολλά χρόνια. Τη σωστή δόση απομόνωσης που θα μου έδινε επιτέλους τη δυνατότητα να ανασυγκροτηθώ, να κάνω μια καινούργια αρχή, ίσως και να ξαναγεννηθώ.

Θα μπορούσαν να περάσουν πολλοί μήνες χωρίς να συναντήσω τον ωτοστοπέρ – κανένας νόμος δεν υποχρεώνει δύο κατοίκους της ίδιας πόλης, όσο μικρή κι αν είναι, να πέσουν ο ένας πάνω στον άλλο πριν περάσει πολύς καιρός.

Κι όμως, δεν χρειάστηκαν παρά λίγες μόνο ώρες.

Έφτασα στον σιδηροδρομικό σταθμό της Β. προς το μεσημέρι, εφοδιασμένος με δυο τσάντες όλες κι όλες γεμάτες βιβλία και ρούχα. Ήταν αρχές του Σεπτέμβρη κι είχε ωραίο καιρό. Τα πλατάνια άρχιζαν να χάνουν τα φύλλα τους. Αποσπώνταν ένα-ένα, έπεφταν σαν μεγάλα ροκανίδια και κατέληγαν στο έδαφος αφήνοντας ένα σιγανό συριγμό. Ύστερα έτριζαν πάνω στην ασφαλτο σε κάθε φύσημα του αέρα.

Πήγα με τα πόδια μέχρι το κέντρο της πόλης περπατώντας πλάι στον ψηλό τοίχο ενός Γυμνασίου απ' όπου ανέβαιναν οι φωνές του μεσημεριανού διαλείμματος για φαγητό. Είδα τον ιδιοκτήτη του επιπλωμένου διαμερίσματος που είχα βρει από το ίντερνετ. Επιθεωρήσαμε τους χώρους, εντοπίσαμε μια δυο ρωγμές στο ταβάνι, ρυθμίσαμε το θέμα της μηνιαίας κατάθεσης του ε-

νοικίου, καθίσαμε έξω σ' ένα τραπέζι του πιο κοντινού καφέ και ήπιαμε ένα ποτό. Ύστερα μου παρέδωσε τα κλειδιά κι έμεινα να τον κοιτάζω να χάνεται στο βήθος του δρόμου.

Επέστρεψα στο κτίριο. Έσπρωξα την πόρτα, περιεργάστηκα τους καινούργιους τοίχους μου. Δυο δωμάτια που το παρκέ τους μου είχε δώσει μια αίσθηση ζεστασιάς, έτσι όπως αποτυπωνόταν στις αναρτημένες φωτογραφίες. Δυο δωμάτια που τώρα μου φαίνονταν φοβερά χαμηλοτάβανα.

Κοίταξα τους βεραμάν τοίχους - εγώ τους έβαψα, μου είχε πει ο ιδιοκτήτης μόλις συναντηθήκαμε, και μου είχε διηγηθεί, πολύ περήφανος, ότι, για να έχει αυτό το πράσινο και κανένα άλλο, είχε χρειαστεί να παραγγείλει μια λονδρέζικη μάρκα. Κοίταξα το πολύφωτο που κρεμόταν πάνω απ' το τραπέζι, σχεδόν στο ύψος του κεφαλιού. Την παλιά γύψινη διακόσμηση στο ταβάνι. Τις βαριές κουρτίνες. Τον παλιό βαθουλωμένο καναπέ σε μια εσοχή του τοίχου, μακριά απ' το μοναδικό παράθυρο.

Σκέφτηκα: Να 'μαι φοιτητής ξανά.

Χαμογέλασα.

Άφησα τα πράγματά μου σε μια γωνιά, καταπίεστηκα μ' ένα γρήγορο συμμαζέμα, έκανα πολύ πιο σύντομα απ' ό,τι παλιά τα συνηθισμένα τηλεφωνήματα, ηλεκτρικό, γκάζι, σύνδεση με το ίντερνετ.

Βγήκα για δυο τρία ψώνια, καφέ, μακαρόνια, ελαιόλαδο, κρασί.

Επέστρεψα. Κοίταξα πάλι τους ακίνητους τοίχους, τις ακίνητες κουρτίνες, το πολύφωτο και το τραπέζι, α-

κίνητα κι αυτά. Ένωσα τον συμπαγή όγκο της σιωπής ανάμεσα στους τοίχους. Άκουσα το πάτωμα να τρίζει κάτω απ' τα βήματά μου. Άφησα τα ψώνια κοντά στον νεροχύτη. Την καταχάρηκα αυτή την κίνηση: ν' ακουμπάω τα ψώνια πάνω στον πάγκο μιας καινούργιας κουζίνας. Άκουσα το μπουκάλι με το λάδι στο βάθος της τσάντας να χτυπάει ελαφρά πάνω στον πάγκο. Αναγνώρισα αυτόν τον οικείο ήχο, το χτύπημα της τσάντας με τα ψώνια πάνω στο ξύλο μιας κουζίνας. Της κουζίνας μου.

Σκέφτηκα: θα είμαι καλά εδώ.

Έφαξα στο συρτάρι κι έβγαλα ένα μαχαίρι. Καθάρισα πολλά σκόρδα, τα ψιλόκοψα, τα σοτάρισα με το λάδι. Ελευθέρωσαν τη μυρωδιά τους. Έβρασα τα μακαρόνια, τα σούρωσα, τα έριξα στο τηγάνι με το σκόρδο και το λάδι. Κοίταξα τις μακριές πλεξίδες τους να συστρέφονται. Περίμενα μέχρι να ποτιστούν για τα καλά με το λάδι και το σκόρδο, να ψηθούν, να γίνουν τραγανά σαν κλωναράκια.

Έσπρωξα το τραπέζι κοντά στο παράθυρο. Κάθισα. Έφαγα. Σκούπισα και το τελευταίο κομματάκι τηγανισμένου σκόρδου από το τηγάνι. Έβαλα να ζεστάνω καφέ.

Και στρώθηκα αμέσως στη δουλειά.

Για να μην περιμένει η καινούργια μου ζωή.

Έμεινα μπροστά στον υπολογιστή μέχρι το απόγευμα, σε υπερένταση, ευτυχισμένος.

Σκέφτηκα: εδώ ο χρόνος θα είναι γεμάτος. Η κάθε βδομάδα θα μετράει σαν μήνας.

Κατά τις έξι, μου τηλεφώνησε ο Ζυλιέν, ο ξάδελφός

μου, στον οποίο είχα πει ποια μέρα θα έφτανα. Μου πρότεινε να πάω σε μια γιορτή, στο σπίτι του.

Σκέφτηκα: όχι.

Όχι από τώρα.

Είπα ναι.

Ξαναστρώθηκα στη δουλειά.

Λίγο πριν από τις εννιά, έκανα ένα ντους, πήρα απ' την κουζίνα το μπουκάλι το κρασί που είχα αγοράσει.

Έξω, βρήκα τη σεπτεμβριάτικη νύχτα να έχει ήδη πέσει, τους δρόμους άδειους, μόνο λίγα εστιατόρια ακόμα ανοιχτά. Ο αέρας είχε δυναμώσει, έκανε κρύο. Κοίταξα τα μαγαζιά με τα κατεβασμένα ρολά, τα σπίτια με κάποια φωτισμένα παράθυρα εδώ κι εκεί, τη γαλαζοπράσινη ανταύγεια που έριχνε μια τηλεόραση στο ταβάνι ενός πρώτου ορόφου. Μέσα απ' το παράθυρο ενός ισογείου είδα μια οικογένεια καθισμένη στο τραπέζι, να τρώει.

Έφτασα έξω από ένα σπίτι με όλα τα φώτα αναμμένα. Απ' τα παράθυρα είδα σιλουέτες όρθιες στην κουζίνα και στο σαλόνι, άκουσα τη μουσική στη διαπασών. Μου άνοιξε ο ξάδελφος Ζυλιέν.

Σασά.

Με αγκάλιασε.

Ήρθες, λοιπόν, το 'πες και το 'κανες.

Με τράβηξε στο σαλόνι, με σύστησε στην Ανισά, τη σύντροφό του. Χαμήλωσε τη μουσική για να βροντοφωνάξει χαρούμενα το όνομά μου.

Ο Σασά, ο ξάδελφός μου. Το καλό που σας θέλω να τον καλοδεχτείτε.

Πριν προλάβω ν' αποφασίσω το οτιδήποτε, βρέθηκα μ' ένα ποτήρι κόκκινο κρασί στο χέρι, να κουβεντιά-

ζω με την Ανισά και τη Ζαν, συνάδελφο του Ζυλιέν στο Λύκειο. Τους αφηγήθηκα την πρώτη μου μέρα στην πόλη, την άφιξή μου στον σταθμό με τις δυο τσάντες με βιβλία και ρούχα. Το δωάρι μου με τους πράσινους τοίχους. Τα μακαρόνια μου, ψητά στο τηγάνι με σκόρδο.

Γέλασαν.

Θα σε καλούμε πότε-πότε για να τρως και κάτι άλλο εκτός από μακαρόνια είπε η Ανισά.

Είδα ότι η Ζαν είχε έρθει πιο κοντά, ότι η αφήγηση της μοναχικής άφιξής μου τη διασκέδαζε. Κατάλαβα ότι κι αυτή ζούσε μόνη. Η Ανισά μάς άφησε. Η Ζαν μου διηγήθηκε τη δική της άφιξη στην πόλη, τέσσερα πέντε χρόνια πριν, μετά απ' τον πρώτο διορισμό της στη Βρέστη. Της είπα τι με έφερνε εκεί. Η επιθυμία μου για μια αρχή απ' το μηδέν. Για συγκέντρωση. Για ηρεμία.

Αδειάσαμε τα ποτήρια μας και τα ξαναγεμίσαμε. Με ρώτησε με τι είχε να κάνει το βιβλίο που σχεδίαζα να γράψω.

Και μετά τι έγινε μες στο μυαλό της; Τι είπα για να της έρθει αυτή η ιδέα;

Α μα υπάρχει κάποιος στη Β. που πρέπει να σου γνωρίσω. Κάποιος με τον οποίο είμαι σίγουρη πως είσαι φτιαγμένος για να ταιριάζετε. Έχει πλάκα είναι λίγο τρελός θα δεις του αρέσουν κι εκείνου τα βιβλία. Πάνε τέσσερα χρόνια ίσως που έχει εγκατασταθεί εδώ στη Β.

Από τι μάντεφα πως ήταν εκείνος; Να ήταν άραγε ο χαρακτηρισμός «λίγο τρελός»; Ή μήπως η αναφορά στην πρόσφατη εγκατάσταση;

Ένωσα το αίμα να χτυπάει στις φλέβες μου.

Πρέπει να γνωριστείτε, σίγουρα θα ταιριάζετε πολύ, συνέχισε η Ζαν.

Και μετά είπε το όνομά του.

Έμεινα όσο πιο ατάραχος μπορούσα. Δεν κατάλαβε τίποτα. Δεν υποφιάστηκε ούτε στιγμή την ταραχή που μου είχε προκαλέσει.

Πρέπει να τους γνωρίσεις και τους δυο. Τη σύντροφό του κι αυτόν. Και τους τρεις. Έχουν ένα αγοράκι. Είναι φοβεροί.

Δεν είπα τίποτα. Άφησα τις πληροφορίες να κατασταλάξουν μέσα μου. Ο ωτοστοπέρ εκεί, πολύ κοντά μου. Ο ωτοστοπέρ ζευγαρωμένος. Πατέρας ενός παιδιού.

Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε ο Ζυλιέν.

Εάδελφε όλα καλά, σε περιποιούνται.

Είδε τη Ζαν δίπλα μου. Έβγαλε ένα πακέτο τσιγάρα, με ρώτησε αν μου είχε δείξει κανείς την ταρατσα. Ανεβήκαμε και οι τρεις από μια μικρή απότομη σκάλα, περάσαμε τον πρώτο όροφο, τον δεύτερο, βγήκαμε μέσα στη νύχτα, πάνω, ψηλά. Απ' την ταρατσα κοιτάξαμε τις στέγες των γύρω σπιτιών, τα κλαδιά ενός πλάτανου πολύ κοντά, τ' αστέρια πάνω απ' τα κεφάλια μας, τα σκοτεινά νερά του ποταμού.

Φαντάζομαι ότι είσαστε καλά εδώ, είπα στον Ζυλιέν μετά από μια σιωπή.

Έγνεψε αργά με το κεφάλι.

Θα σου αρέσει και σένα η Β., θα δεις.

Έλα, στην υγεία σου, Σασά, είπε η Ζαν υψώνοντας το ποτήρι της. Στην άφιξή σου.

Τσουγκρίσαμε και οι τρεις.

Κοίταζα το φεγγάρι πάνω απ' τις στέγες. Άκουγα τους θορύβους της γιορτής στο ισόγειο.

Σκέφτηκα τον ωτοστοπέρ. Και τον μύθο που μου είχε ξανάρθει μια μέρα στο μυαλό, ακριβώς πριν του ζητήσω να βγει απ' τη ζωή μου: το σιδερένιο κανάτι που δεν θέλει το κακό του πήλινου κανατιού, που θέλει, μάλιστα, ειλικρινά το καλό του και που, παρ' όλα αυτά, με μια λάθος κίνηση, το κάνει συντρίμμια. Το πήλινο κανάτι που σπάει μια μέρα, εξαιτίας του υπερβολικού συγχρωτισμού του με το σιδερένιο κανάτι.

Μπροστά στη μοίρα υπάρχουν δυο επιλογές: να εξαντληθείς παλεύοντας εναντίον της. Ή να της παραδοθείς. Να την αποδεχτείς χαρούμενα, σοβαρά, όπως όταν βουτάς από έναν ψηλό βράχο. Για το καλύτερο και για το χειρότερο.

Γενηθήτω το θέλημά Σου λένε πάνω κάτω όλες οι θρησκείες, και υπάρχει σ' αυτή τη συναίνεση μια δύναμη που πάντα με σαγήνευε.

Αμήν.

Έστω.

Αφού πρέπει.

Αφού έτσι πρέπει, ούτως ή άλλως, να γίνει.